

Országos Rendőrfőkapitány
PAPP KÁROLY r. altábornagy

Szám:

Tárgy: alapvető jogot érintő rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

Ea.:

Tel.:

HATÁROZAT

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva **panaszos** által előterjesztett panaszügyében folytatott eljárás során – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. § (1) bekezdés e) pontjára és (2) bekezdésére, valamint a 109. § (1) bekezdés a) pontjára – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságnál – a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságnak címezve (1255 Budapest, Pf. 117.) – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül lehet benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 330. § (2) bekezdése, Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) panaszos
- 2) Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője
- 3) Független Rendészeti Panasztestület
- 4) Irattár

INDOKOLÁS

I.

Panaszos postai úton terjesztette elő panaszát a vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel szemben.

A panaszos beadványában foglaltak szerint a rendőr-főkapitányságon garázdaság vétségének gyanúja miatt indult büntetőeljárás alkalmával hallgatták ki, amelynek során a szabadságában korlátozták. Sérelmezte továbbá, hogy a buszon talált és a magántulajdonát képező telefon és karkötő lefoglalásáról elrendelt határozat szóbeli közlését követően írásban akarta benyújtani az lefoglalás elleni panaszát, azonban a rendőrség ezt megakadályozta azzal, hogy a lefoglalás másnapján az említett tárgyakat visszaadta. Így a lefoglalás után nem biztosították számára a panasztételi lehetőséget, mert „gyorsabban” visszakapta az értékeit, minthogy panaszt tehetett volna azok elvétele miatt.

Az előállítást megelőzően a rendőr „bilincsbbe verve” ültette be a szolgálati gépkocsiba és úgy állította elő.

Az előállítása során egy „magánzárkában” helyezték el, ahol nem volt kapcsolata a külvilággal. Az intézkedés során megbilincseltek, majd amikor az előállítóba történő befogadásakor a fallal szemben kellett állnia, a bermudanadrágjából kihúzták a „madzagot” és a fekete bőr karkötőjét levágták a kezéről, amely miatt kára keletkezett.

A panaszos a vele szemben foganatosított rendőri intézkedéssel kapcsolatban az alábbiakat sérelmezte:

- a kihallgatása során személyi szabadságában korlátozták,
- a lefoglalás ellen nem tudott panasszal élni,
- az előállítás jogalapját és a bilincshasználatot,
- az előállító helyiségbe történő befogadását.
- az előállítás időtartama

A Panasztestület hivatkozott állásfoglalása szerint arra a megállapításra jutott, hogy a panaszossal szemben kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában foganatosított előállítást, így a Panasztestület a panaszos előállítását jogszerűnek találta, ezért nem sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga. Az Rtv. 33. § (2) bekezdés c) pontja szerint végrehajtott előállítást emellett a Panasztestület az Rtv. 15. §-ában foglaltakkal harmonizáltnak találta, így az megfelelt az arányosság követelményének, ezért a panaszos személyi szabadsághoz való alapvető joga nem sérült. Az előállítás időtartama során azonban a rendőrség nem tartotta be az arányosság elvét, így a Panasztestület álláspontja szerint a panaszos előállításának időtartama indokolatlanul, szükségtelenül és aránytalanul hosszú volt, így a panaszos személyi szabadságának súlyos sérelmét állapította meg. A panaszos bilincselése vonatkozásában a Panasztestület úgy határozott, hogy azt a rendőrség kellő jogszabályi felhatalmazás birtokában hajtotta végre, így nem sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga. A panaszos madzagjának eltávolítására vonatkozó kifogás kapcsán a Panasztestület véleménye szerint nem sérült a panaszos tulajdonhoz fűződő alapvető joga. Végezetül pedig a Panasztestület a panaszos bőrkarkötőjének a levágása tekintetében a „homályos” tényállás miatt csak úgy határozhatott, hogy a panaszos tulajdonhoz fűződő alapvető jogának a sérelme nem megállapítható.

A Panasztestület megítélése szerint az alapjogsértés elérte a súlyosság azon fokát, amely indokoltá tette a panasz megküldését az országos rendőrfőkapitánynak.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdés b) pontja ba) alpontja szerint a Panasztestület által lefolytatott vizsgálatot követően – súlyos alapjogsérelem esetén – a panaszt az országos rendőrfőkapitány bírálja el.

II.

A Ket. 50. § (1) bekezdésében foglalt tényállás tisztázási kötelezettségének keretében a hatóság az alábbi bizonyítási eszközöket szerezte be:

- panaszbeadvány;
- kapitányságvezetői átirat;
- jelentés az elfogás végrehajtásáról + parancsnoki vélemény és kivizsgálás;
- a panaszos nyilatkozata az előállítás során;
- a panaszos előállítás idejéről szóló igazolása;
- letéri jegyzőkönyv
- az ügyészség panaszt elutasító határozatai;
- Rendőrkapitányság vezetőjének rendőri jelentése.

III.

A lefolytatott közigazgatási hatósági eljárás során a panaszos által előterjesztett panaszban megfogalmazott állításokat alátámasztó további bizonyítási indítványt, egyéb nyilatkozatot, illetőleg bizonyítékot a hatóság részére nem szolgáltatott. Az eljárás során – az intézkedő rendőrök által tett jelentésekben foglalt nyilatkozatokon túl – egyéb bizonyíték nem merült fel, ugyanakkor a rendelkezésre álló bizonyítékok alapján eleget lehetett tenni a Ket. 50. § (1) bekezdésben előírt tényállás tisztázási kötelezettségnek.

Ezek alapján a Pp. 195. § (1) bekezdés szerint a rendőri jelentés közokirati jellegére tekintettel, az abban foglalt tények ellenkezőjére vonatkozó bizonyíték hiányában, döntésem meghozatalánál a rendőri jelentésekben foglaltakat vettem alapul. Ezen álláspontom kialakításánál figyelemmel voltam több korábbi bírósági ítéletre és döntésre is. (1/2004. Büntető jogegységi határozat, BH2009. 230, Egri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 9.K.27.173./2013/7. számú ítélete.)

IV.

A tényállás teljes körű tisztázása szempontjából kiemelt jelentőséggel bírnak a panaszossal szemben történt intézkedés alább részletezett előzményei, amelyek a II. részben említett bizonyítási eszközök alapján kerültek megállapításra.

A rendőri szerv vezetőjének tájékoztató levele szerint *-n * órakor a panaszost garázdaság bűncselekmény elkövetése miatt elfogták és a Rendőrkapitányságra előállították. A panaszos által elkövetett cselekmény miatt büntetőeljárás indult, amely az illetékes ügyészségre *-n vádemelési javaslattal megküldésre került. Az eljárás során nevezett a gyanúsítással szemben és a lefoglalással szemben is panasszal élt, amely panaszokat az ügyészség elbírálta és elutasította.

A „Jelentés elfogás végrehajtásáról /kényszerítő eszköz alkalmazásáról” rendőri jelentés szerint *-n *-n a községházánál lévő buszmegállóból egy buszvezető bejelentést tett a 112-es segélyhívó számra, az általa vezetett buszon történt események miatt. A rendőrök a bejelentő által megadott címre történő közlekedés közben a szemből érkező mentőt megállították és a mentőben tartózkodó sértettet meghallgatta. A hölgy elmondása szerint, a menetrendszerinti járaton utazott, amikor a panaszos * irányába közlekedve a buszra fel kívánt szállni, azonban a buszvezető által kért menetjegy árát sokkalta és azt nem kívánta kifizetni. Ezt követően szóváltásban keveredett a busz vezetőjével. A sértett megpróbálta elmagyarázni a panaszosnak, hogy a jegy ára annyi, amennyit a buszvezető mondott, de ekkor a panaszos a hölgyet többször arcon ütötte, amitől ő a földre esett. A buszvezető a panaszost vissza akarta tartani, de kiszabadult a fogásból és a buszról történő elfutása következtében tarkón rúgta a sértettet.

A rendőr ezt követően a telefonos bejelentő által megadott cím felé haladt tovább, amikor utolérte a menetrend szerinti autóbust, ahol meghallgatta a buszvezetőt, aki a sértettel megegyezően mondta el a történeteket. Kiegészítette még azzal, hogy a garázda magatartást tanúsító utas a mobiltelefonját és a karkötőjét a buszon kiejtette, amit a sofőr a rendőrnek átadott. A rendőr a helyszínen adatgyűjtést és tanúkutatást végzett, illetve három személy adatait rögzítette. Ezt követően *-n a templomnál lévő buszmegállóban igazoltatta a panaszost, akire a tanúk által elmondott személyleírás ráillett.

A panaszos a rendőr kérdéseire zavartan válaszolt, a korábbi eseményekkel kapcsolatban azt nyilatkozta, hogy nem érti, miért igazoltatják, valamint korábban nem járt *-n. Az igazoltatás közben a megállóba érkezett a tanúkat szállító menetrend szerinti busz, ahol az egyik ott utazó tanú felismerte a panaszost. Ezt követően beért a megállóba az üresjárat is, ahol a buszvezető szintén azonosította a garázdaság elkövetőjeként a panaszost, valamint egy harmadik személy is megerősítette azt, hogy az elkövető a panaszos volt.

Ezt követően a rendőrök ruházatátvizsgálást hajtottak végre, majd megbilincseltek és a Rendőrkapitányságra előállították. A Rendőrkapitányság épületében a karkötőt és a telefont továbbra sem ismerte fel, azonban amikor az általa megadott telefonszám felhívását követően az csengő hangot adott, már emlékezett a tárgyra, illetve a karkötő is ismerős lett számára.

Az előállítás során tapasztalt zavart viselkedésére tekintettel a rendőrök alkoholszondát és kábítószer gyorsesztesztet alkalmaztak a panaszossal szemben, ami azonban mindkét esetben negatív eredményt mutatott.

V.

Az eljárás során először azt vizsgáltam meg, hogy mely panaszosi sérelmek vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel.

1. A kihallgatása során személyi szabadság korlátozása

2. A lefoglalás elleni panasz

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint ezen eljárásban azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálatára rendelkezem hatáskörrel, amelyek az Rtv. IV., V., VI. fejezetek alkalmazásával összefüggésben merülnek fel.

Ennek megfelelően:

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség, etc.),
- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomagjarmű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés, etc.)

- kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás, etc.), tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban. Be.) 195. § (1) bekezdés alapján *„Akire nézve az ügyész vagy a nyomozó hatóság határozata közvetlen rendelkezést tartalmaz - ha e törvény kivételt nem tesz -, a határozat ellen a közléstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.*

196. § (1) bekezdés szerint *„Akinek az ügyész vagy a nyomozó hatóság intézkedése vagy intézkedésének elmulasztása a jogait vagy érdekeit közvetlenül sérti, az a tudomásszerzéstől számított nyolc napon belül panasszal élhet.”*

A panaszos beadványában panaszt terjesztett elő a rendőri intézkedés alkalmával végrehajtott lefoglalással szemben, valamint sérelmezte, hogy a „kihallgatása során” a személyi szabadságát korlátozták.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel megállapítható, hogy a büntetőeljárással összefüggő sérelmek vizsgálata ezen eljárásnak nem tárgya, a büntetőeljárással kapcsolatos panaszok vizsgálatára a nyomozást felügyelő ügyészség rendelkezik hatáskörrel.

A panaszokat hatáskör hiányában nem vizsgáltam.

A panaszos sérelmezte továbbá, hogy az előállító helyiségbe történő befogadás során, a kezén lévő bőrkarkötőt levágták, így a panaszosnak kárt okoztak a saját tulajdonát képező ékszerben. A rendőri intézkedés elleni panasz alapján indult eljárásban nincs mód az előállítás során keletkezett kár miatti kárfelelősség megállapítására vonatkozó eljárást lefolytatni, hiszen a hatásköri szabályok ezt kizárják.

A panaszt hatáskör hiányában nem vizsgáltam.

VI.

A rendőri intézkedés elleni panaszok vizsgálata során az alábbiak kerültek megállapításra.

3. Az előállítás jogalapja és a bilincshasználat

Az Rtv. 13. § (1) bekezdése alapján *„A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.”*

Az Rtv. 33. § (1) bekezdés a) pontja szerint *„A rendőr a további intézkedés megtétele céljából elfogja és az illetékes hatóság elé állítja azt,*

a) akit szándékos bűncselekmény elkövetésén tetten értek;”

Az Rtv. 48. § b) és c) pontja szerint *„A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy*

b) támadásának megakadályozására,

c) szökésének megakadályozására.”

Az Rtv. 16. § (1) bekezdése alapján „A rendőr kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával alkalmazhat úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és a rendőri intézkedés eredményessége enélkül is biztosítható.”

A rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet (továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) 41. § (1) bekezdés c) pontja alapján „A bilincs alkalmazása kizárólag az Rtv. 48. §-ában meghatározott esetekben, a kényszerítő eszköz alkalmazásának az Rtv.-ben és az e rendeletben meghatározott követelményei teljesülése esetén, különösen azzal szemben lehet indokolt,

c) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg.”

(3) „Bilincselést az erre a célra rendszeresített eszközzel kell végrehajtani. Ennek hiányában vagy ezek meghibásodása, megrongálódása esetén más, ilyen célra megfelelő eszköz is alkalmazható, de tilos vékony fém- vagy műanyag huzalt, a jellegénél fogva sérülést okozó eszközt alkalmazni.”

(6) „A bilincselés módját az intézkedő rendőr az adott körülmények között a legcélrányosabban választja meg azzal, hogy

a) a kezek hátra bilincselése akkor célszerű, ha

aa) a bilincs alkalmazására testi kényszer útján kerül sor, vagy alapos okkal tartani lehet rendőr elleni támadástól, valamint szökéstől.

(7) „A rendőr az intézkedés alá vont személyt fekvő helyzetben, fálnak vagy más tárgynak nyomva megbilincselheti, ha azt a személy aktív ellenszegülése, támadása, erőszakos magatartása vagy ezek kialakulásának megelőzése szükségessé teszi.”

A panaszos sérelmezte, hogy a rendőr az előállítását megelőzően „bilincsbe verve” ültette be a szolgálati autóba.

A Rendőrkapitányság rendőreinek az elfogás végrehajtásáról/kényszerítő eszköz alkalmazásáról szóló jelentése szerint a rendőrök garázdaság bűncselekmény elkövetése miatt kezdeményeztek intézkedést a panaszossal szemben, majd az intézkedés foganatosításakor bilincset alkalmaztak, mivel az előállított személy korábbi cselekményéből támadásra, illetve szökésre lehetett számítani. A panaszos viselkedése zavart volt, az általa elkövetett cselekménnyel kapcsolatos kijelentései és a kérdésekre történő válaszai összefüggéstelenek voltak.

Megállapítható, hogy a rendőrség a panaszos bilincselése során betartotta a fokozatosság és arányosság elvét, azt a helyszínen tapasztaltak tükrében a személyi biztonság szem előtt tartásával és a lehetőségekhez mérten a lehető legkisebb jogkorlátozással hajtotta végre. Figyelembe véve azt, hogy a panaszost elfogásának a pillanatában egy erőszakos, közösségellenes, társadalomra veszélyes cselekmény elkövetésével gyanúsították, így a panaszos bűncselekmény elkövetésekor kifejtett magatartásából lehetett következtetni a jövőben kifejtendő cselekményeire. Mivel a panaszos megütötte az egyik személyt és a bűncselekmény elkövetésének helyszínéről elmenekült, azaz a felelősségre vonását megnehezítve szökni próbált a vele szemben megindítandó eljárás alól, ezért a rendőrök következtethettek arra, hogy amint a panaszos újabb alkalmat talál arra, hogy a hivatalos eljárás alól kihúzza magát, a szökést újra meg fogja próbálni. A panaszos intézkedés során kifejtett zavart, ingerült állapota ezt tovább erősítette, sőt a rendőrségnek többször, különféle

tartalmú nyilatkozatokat mondott, menteni próbálta a menthetőt azért, hogy ne hogy felelősségre vonják, ne hogy eljárást indítsanak vele szemben.

A testi kényszer és a bilincs arányosságának vizsgálatakor az alábbiak állapíthatóak meg.

Az Rtv. 48. §-hoz fűzött indokolás szerint a bilincs a további ellenszegülés, a szökés, a támadás megakadályozására szolgáló megelőző, védelmi jellegű kényszerítő eszköz. Ennélfogva alkalmazása előzetes ellenállás tanúsítása nélkül vagy fizikai kényszer folyamánként is szóba jöhet. Az alkalmazás törvényi feltétele azonban, hogy kizárólag személyi szabadság korlátozásával járó rendőri intézkedés keretében (elfogás, előállítás, elővezetés, őrizetbevétel) alkalmazható.

Az Rtv. 15. § (1) és (2) bekezdése szerint a rendőri intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas rendőri intézkedés, illetőleg kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az intézkedéssel érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

E törvényi rendelkezések nem csak a rendőr által alkalmazható „kényszer” maximumát, de minimumát is előírják, mégpedig oly módon, hogy a rendőr olyan fokú kényszert kell, hogy alkalmazzon, amely megfelelő biztonságot fog nyújtani az intézkedés jövőbeni része során is. Ez az előírás az intézkedő rendőrtől azt követeli meg, hogy a panaszos jövőbeni magatartására vonatkozóan vonjon le megbízható következtetéseket. E következtetést a rendőr a helyszínen a jövőre vonatkozóan nem végezheti el „patikamérlegben”. Számtalan példa mutatja már, hogy a rendőr olykor „alábecsüli” a szükséges intézkedés mértékét. Ezek következménye „jobb esetben mindössze” szökés, rosszabb esetben önkárosítás, súlyos sérülés, lőfegyverhasználat lett. A rendőrtől a törvényalkotó elvárja, hogy az intézkedése során ilyen esetek ne következzenek be.

Fontos hangsúlyozni azt a tényt is, hogy az alkalmazott kényszerítő eszköz „pozitív hatását”, azaz a megelőző további jogsértő cselekményt – megtörténtük hiányában – igazolni, bizonyítani nem lehet sem az intézkedés korai szakaszában, a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőzően a helyszínen, sem azt követően hatósági, vagy bírósági eljárásban.

A jogalkotó ezért a mérlegelésnek „tágabb kört enged” amikor azt írja elő, hogy a rendőri intézkedés csak „nyilvánvalóan aránytalan” hátrányt nem okozhat az intézkedés alá vont személynek.

A két vizsgálandó kényszerítő eszköz (testi kényszer, bilincs) között jogalkotói jogértelmezés nem tett különbséget súlyuknál fogva sem az Rtv-ben, sem az intézkedés idején hatályban volt más jogszabályban.

Jogalkotói iránymutatás hiányában a hatóság jogalkalmazói tevékenysége során ezt követően azt vizsgálta meg, hogy a testi kényszer és a bilincs között fennáll-e „nyilvánvaló” és szignifikáns különbség a tekintetben, hogy mekkora hátrányt okoz.

A testi kényszer alkalmazása olyan fizikai erő kifejtéssel jár, mely ereje, irányultsága (elvezető fogások, karfeszítés, földre fektetés) révén képes lehet megtörni az elszenvedőjének akaratát, azaz az akaratlagos ellenszegülő mozgását mindaddig, amíg a rendőr saját fizikai erő kifejtését megfelelő intenzitással és irányultsággal fenntartja. A bilincs fizikai jellemzőinél fogva – a testi kényszerhez hasonlóan, szakszerűen felhelyezve – arra alkalmas, hogy a megbilincselte személy nem kívánt mozgását lehetetlenné tegye. Amíg a testi kényszerrel akár az intézkedés alá vont személy teljes testét kontrollálni lehet, addig a kezek megbilincselése csak a kezek szabad mozgását gátolja meg, sok esetben továbbra is szükséges az illető kísérése, megfogása.

A testi kényszer alkalmazásával szembeni ellenszegülés esetén maga a testi kényszer hámsérülést, vagy ennél súlyosabb sérülést (ízületi, vagy csontsérülést) is okozhat. A bilincs

szabályszerűen felhelyezve további ellenszegülés (a kezek szétfeszítése) esetén szorosabbá válva jellemzően hámsérülést okoz.

Az akarathajlító hatás, a személyes szabadság korlátozásának mértéke tekintetében tehát megállapítható, hogy a bilincselés alkalmazása koránt sem jelent fizikailag nagyobb mértékű korlátozást. A testi kényszer a rendőr fizikai képességeit és figyelmét jellemzően nagymértékben, akár teljes mértékben leköti. A bilincs alkalmazásával a rendőr a helyszíni intézkedése során fizikai erejét és figyelmét egyaránt nagyobb mértékben oszthatja meg, hiszen a nem kívánt mozgást nem a rendőr, hanem túlnyomórészt a bilincs akadályozza. Ez utóbbi úgy az intézkedés biztonsága, mint a tágabb környezet, végső soron a közrend szempontjából is kedvezőbb intézkedési helyzetet jelent.

Szóba jöhet a kényszerítő eszközök alkalmazásának negatív társadalmi megítélése, és ebben a körben kérdéses lehet, hogy a megbilincselés nagyobb mértékben korlátozza-e az emberi méltóságot, becsületet, mint a folyamatos karfeszítéssel, vagy más módon kivitelezett megfogással történő elvezetés. Jogszabály iránymutatást nem ad a hatóságnak ilyen értékelés elvégzéséhez, így ez nem tartozik a hatáskörömbé.

A Szolgálati Szabályzat hivatkozott rendelkezése értelmében a bilincs különösen akkor alkalmazható, ha a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülés testi kényszerrel nem törhető meg. A testi kényszer akarathajlító jellegére tekintettel fogalmilag feltétlenül az ellenszegülő magatartás megszűnését eredményezi, ez ugyanakkor nem jelenti az ellenszegülés megtörését is, azaz az ellenszegülési szándéktól való elállást, ezért a testi kényszer megszüntetésekor az intézkedés alá vont személy további aktív ellenszegülést tanúsíthat. Erre tekintettel a bilincs alkalmazása a testi kényszert kiváltva, kiegészítve a további ellenszegülő magatartás megakadályozására hivatott. A testi kényszerrel lefogott személy esetében azt, hogy csupán ellenszegülő magatartása kényszerű megszűnéséről, avagy az ellenszegülés megtöréséről (szándéktól való elállásról) van-e szó, alapvetően tudati, érzelmi kérdésként, egzakt módon eldönteni, tehát az érintett jövőbeni szándékára vonatkozóan biztos következtetést levonni sem a helyszínen, sem a későbbiek során nem lehet.

Ezért – a már fent is kifejtettek szerint – az Rtv. rendelkezése értelmében a rendőr mérlegelésén múlik, hogy a testi kényszer felváltása, kiegészítése céljából alkalmazza-e a bilincselést. A jelen esetben a tényállásban említett indulatos, aktív ellenszegülő magatartásra tekintettel okszerűen döntött a rendőr úgy, hogy a testi kényszert a bilincseléssel kiváltva továbbra is fenntartja a panaszos szabad mozgásának korlátozását mindaddig, amíg a helyszíntől eltávolítva, a rendőrkapitányság területére kísérik, kizárva, minimálisra csökkentve a további jogsértő cselekmény elkövetésének a lehetőségét.

Megállapítottam, hogy a bilincselés és a testi kényszer között nyilvánvaló különbség a korlátozás azaz „hátrány okozás” mértékében nem állapítható meg, sőt a bilincselés a testi kényszerrel szemben csak a karok mozgását akadályozza legfeljebb azonos sérülés veszélye mellett. Ezért a rendőr az Rtv. 15. §-ában foglalt nyilvánvaló hátrányokozás tilalmát nem szegte meg, hiszen úgy a jogszabályi környezetből, mint a tényszerű összehasonlításából nem következik nyilvánvaló különbség a két kényszerítő eszköz között, azaz intézkedése az Rtv. 48. § d) pontja alapján a bilincselés tekintetében is arányos volt.

A panaszos előállítása megfelelő joggal történt, az előállítás során alkalmazott bilincs használata indokolt, jogszerű, szakszerű és arányos volt, ezért a panasz alaptalan.

4. Az előállító helyiségbe történő befogadás

A Szolgálati Szabályzat 31. § (2) bekezdés alapján „A fogvatartott tényleges elhelyezése az előállító egységen belül az előállító helyiségben történik.”

(5) „Az előállító egységben történő elhelyezést megelőzően a fogvatartott személynél lévő tárgyakról az 1. mellékletben meghatározott, letéti tárgyakról szóló, 3 példányos jegyzéket kell készíteni. A letétként kezelt fizetőeszközt címletenként és - amennyiben sorszámmal rendelkezik - sorszám szerint, a többi letétként kezelt tárgyat megnevezésük, számuk és egyedi azonosítást lehetővé tevő jellemzőik feltüntetésével kell a jegyzékben feltüntetni. A jegyzék eredeti példánya a letét őrzési helyén, a másolati példányok közül egy a fogvatartottnál, egy pedig az átíró tömbben kerül elhelyezésre.”

(6) A letétként kezelt tárgyak letételkori, valamint megfelelő állapotban történő megőrzéséről az előállító egységet üzemeltető rendőrkapitányság, határrendészeti kirendeltség, rendőrőrs, illetve a (3) bekezdés szerint kijelölt előállító egység üzemeltetője gondoskodik. Az elhelyezés megszüntetését követően a fogvatartott személy részére a letéti tárgyai átadásra kerülnek. A letéti tárgyak nem igazolt hiányának, megrongálódásának vagy megsemmisülésének okát - jegyzőkönyv felvételét követő - parancsnoki kivizsgálás keretében kell megállapítani.”

(8) „Az előállítás biztonsági követelményeire figyelemmel, valamint az esetleges önkárosítás megelőzése érdekében az előállító helyiségben a fogvatartott saját tulajdonú alsó- és felsőruházatát nadrágszij nélkül, lábbelijét cipőfűző nélkül tarthatja magánál.”

A panaszos sérelmezte, hogy mielőtt elhelyezték az előállító helyiségben, kifejezett tiltakozása ellenére durván és erőszakosan kirántottak a nadrágjából a megkötő madzagot és levágták a csuklójáról a tulajdonát képező feketeszínű bőrkarkötőt.

A Rendőrkapitányság vezetőjének tájékoztató levele szerint az előállítóba történő befogadásakor a jogszabályban foglaltaknak megfelelően jártak el, a panaszos nadrágjából valóban kihúzták a madzagot és a bőr karkötőt is eltávolították, azonban azt cáfolták, hogy ezen cselekmény erőszakosan, durván történt volna.

A fentiekben említett szolgálati szabályzat egyértelműen fogalmaz akkor, amikor kimondja, hogy a rendőröknek a fogvatartott előállító helyiségben történő befogadásakor a nadrágot tartó madzagot el kellett távolítaniuk, az előállított esetleges önkárosításának megelőzése és az előállítás biztonsági követelményeinek teljesülése érdekében.

A bőrkarkötő vonatkozásában a rendőrséget szintén eltávolítási kötelezettség terhelte. Ennek keretén belül a panaszosnál lévő, a tulajdonát képező tárgyakat – mielőtt elhelyezik a panaszost az előállító helyiségben – el kellett a rendőrségnek vennie és az elvétel letéti jegyzőkönyv egyidejű kitöltése mellett írásban rögzíteni kell. Főszabály szerint a tárgyak elvételét sérülés, állagsérelem okozása nélkül kell a rendőrnek végrehajtani, amennyiben pedig kára keletkezik a panaszosnak, akkor azt a letéti jegyzőkönyvön fel kell tüntetni. A karkötő a letéti jegyzőkönyvben szerepel, azonban annak sérülését a jegyzőkönyv nem említi.

A rendőrségi dokumentumot az átvételkor a panaszos aláírta, a karkötő sérülését nem tüntette fel.

A panasz a fentiek alapján alaptalan.

5. Az előállítás időtartama

Az Rtv. 33. § (3) bekezdése szerint „A rendőrség az előállítással a személyi szabadságot csak a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja. Ha az előállítás célja még nem valósult meg, indokolt esetben ezt az időtartamot a rendőri szerv vezetője egy

alkalommal 4 órával meghosszabbíthatja. Az előállítás időtartamát a rendőri intézkedés kezdetétől kell számítani.”

A Szolgálati Szabályzat 30. § (3) bekezdése alapján „Az előállítás a fogvatartott személy szabadon bocsátásáig vagy őrizetbe vételéig, illetve előzetes letartóztatásáig, de legfeljebb az Rtv. 33. § (3) bekezdésében meghatározott ideig tart.”

A panaszos személyi szabadságát a rendőrség *-n * óra * perctől * óra * percig korlátozta, azaz a panaszos összesen 6 órán keresztül volt előállítva.

A Panasztestület úgy határozott, hogy a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga súlyosan sérült az előállítás időtartama kapcsán, hiszen az előállítás ideje indokolatlanul, szükségtelenül és aránytalanul hosszú volt, figyelembe véve a panaszos által elkövetett cselekmény súlyát, a tényállás felderítettségének a fokát, így a gyanú megalapozottságának a szintjét.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel a Panasztestület álláspontja szerint sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga az előállítás időtartama kapcsán.

A rendőrség szerint a panaszossal szemben az alábbi érdemi cselekményeket fogantatosították az előállítása alatt. A panaszost a helyszínen még nyilatkoztatták a történetekkel kapcsolatban, valamint a telefonszámáról, majd amikor azonosították a tanúk, akkor előállítást fogantatosítottak vele szemben. Amikor a panaszossal szemben megkezdték az intézkedést, akkor igazoltatták, ruháját átvizsgálták, majd előállították, és bilincset, mint kényszerítő eszközt alkalmaztak vele szemben. A rendőrségi iratok szerint az előállító helyiségbe történő befogadáskor a panaszos ruházatának átvizsgálását ismét végrehajtották, amely során a nadrágjából a megkötő madzagot kihúzták és eltávolították a csuklójáról a feketeszínű bőrkarkötőjét. A letéti jegyzőkönyv elkészítését követően a panaszost elhelyezték egy előállító helyiségben, ellenőrizték körözési rendszerben, amelyben nem szerepelt. Amíg a panaszos a kapitányság épületében tartózkodott, akkor vele szemben Lion alkoholszondát alkalmaztak, amely negatív eredményt mutatott. A panaszoson a kábítószer gyorstesztet * óra * perckor végezték el, amely szintén negatív eredménnyel járt. Ezt követően adminisztratív feladatokat végeztek el és ellenőrizték a panaszos személyét a közhiteles nyilvántartásokban, amelyekben nem szerepelt. A rendőrök * óra * perckor, * óra * perckor * óra * perckor meghallgatták a tanúkat, majd * óra * perckor a panaszos gyanúsítottkénti meghallgatása került fogantatosításra. Ezzel párhuzamosan hallgattak meg egy másik tanút is * óra * perckor, illetve * óra * perctől fényképről történő felismerésre bemutatás történt.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a rendőrök a panaszos előállításának ideje alatt folyamatos bűnügyi munkát végeztek, az előállítás idejét kellőképpen kihasználták, ezért a panasz e tekintetben alaptalan.

VII.

A Panasztestület úgy határozott, hogy a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga súlyosan sérült az előállítás időtartama kapcsán, hiszen az előállítás ideje indokolatlanul, szükségtelenül és aránytalanul hosszú volt, figyelembe véve a panaszos által elkövetett cselekmény súlyát, a tényállás felderítettségének a fokát, így a gyanú megalapozottságának a szintjét.

A fentiekben kifejtettekre tekintettel a Panasztestület álláspontja szerint sérült a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapvető joga az előállítás időtartama kapcsán.

A panaszos személyi szabadságát a rendőrség *-n * óra * perctől * óra * percig korlátozta, azaz a panaszos összesen 6 órán keresztül volt előállítva.

A rendőrség szerint a panaszossal szemben az alábbi érdemi cselekményeket foganatosították az előállítása alatt. A panaszost a helyszínen még nyilatkoztatták a történetekkel kapcsolatban, valamint a telefonszámáról, majd amikor azonosították a tanúkat, akkor előállítást foganatosítottak vele szemben. Amikor a panaszossal szemben megkezdték az intézkedést, akkor igazoltatták, ruháját átvizsgálták, majd előállították, és bilincset, mint kényszerítő eszközt alkalmaztak vele szemben. A rendőrségi iratok szerint az előállító helyiségbe történő befogadaskor a panaszos ruházatának átvizsgálását ismét végrehajtották, amely során a nadrágjából a megkötő madzagot kihúzták és eltávolították a csuklójáról a feketeszínű bőrkarkötőjét. A letéti jegyzőkönyv elkészítését követően a panaszost elhelyezték egy előállító helyiségben, ellenőrizték körözési rendszerben, amelyben nem szerepelt. Amíg a panaszos a kapitányság épületében tartózkodott, akkor vele szemben Lion alkoholszondát alkalmaztak, amely negatív eredményt mutatott. A panaszoson a kábítószer gyorsvizsgálatot * óra * perckor végezték el, amely szintén negatív eredménnyel járt. Ezt követően adminisztratív feladatokat végeztek el és ellenőrizték a panaszos személyét a közhiteles nyilvántartásokban, amelyekben nem szerepelt. A rendőrök * óra * perckor, * óra * perckor * óra * perckor meghallgatták a tanúkat, majd * óra * perckor a panaszos gyanúsítottkénti meghallgatása került foganatosításra. Ezzel párhuzamosan hallgattak meg egy másik tanút is * óra * perckor, illetve * óra * perctől fényképről történő felismerésre bemutatás történt.

A fentiek alapján megállapítható, hogy a rendőrök a panaszos előállításának ideje alatt folyamatos bűnügyi munkát végeztek, az előállítás idejét kellőképpen kihasználták, ezért a Panasztestület állásfoglalásával nem értek egyet.

VIII.

A Panasztestület az állásfoglalásának elkészítése során az ittasság és kábítószer alatti befolyásoltság miatti mintavételt, valamint az előállítás arányosságát is megvizsgálta.

Tekintettel arra, hogy a panaszos ezeket a kérdésköröket nem sérelmezte, a beadványában konkrétan meg sem említette, ezért azt érdemben nem vizsgáltam, ugyanis a Fővárosi Törvényszék már korábbi – 20.K.31.855/2011/8. számú – ítéletében kimondta, hogy „A bíróság e körben jegyzi meg, hogy az alperesi határozat kizárólag a felperes panaszában foglaltakra kell, hogy reagáljon függetlenül attól, hogy a Független Rendészeti Panasztestület esetlegesen a felperes panaszát meghaladóan más jellegű jogkérdésekben is állást foglal.”.

A Kúria Kfv.III.37.807/2013/4. számú ítélete a fentieket alátámasztja, amely szerint „(...) A FRP-nek az előállítás időtartamára vonatkozó megállapításra nézve rögzítette, hogy e körben a felperes nem terjesztett elő panaszt, ezért annak jogszerűségéről nem kellett döntenie.”

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdésein alapul.

Döntésem az alábbi jogszabályokon alapul:

- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 195. § (1) és (7) bekezdés, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100. § (1) bekezdés a) és c) pontjai és (2) bekezdés, 178. § i) pontja, a 109. § (1) bekezdés a) pontja, 33. § (7) bekezdés, 50. §;

- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 93/A. (2) bekezdés, 92. § (1) bekezdés, 48. § b) és c) pontjai, 16. § (1) bekezdése, 13. § (1) bekezdése, 33. § (1) bekezdés a) pontja és (3) bekezdése;
- a rendőrség szolgálati szabályzatáról szóló 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet 41. § (1) bekezdés c) pontja, (3) bekezdés, (6) bekezdés a) pontja aa) alpontja, (7) bekezdés, 31. § (2),(5),(6) és (8) bekezdései 30. § (3) bekezdése;
- a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 195. § (1) bekezdése és a 196. § (1) bekezdése.

Budapest, 2016. február 22.

**Papp Károly r. altábornagy
rendőrségi főtanácsos**